

Předsedkyně Evropského parlamentu Roberta Metsolová
zasedání Evropské rady dne 20. října 2022

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

opět se tu scházíme v době, kdy od nás občané Evropy, tedy ti, které zastupujeme, očekávají jasná rozhodnutí a vedení.

Jsou velmi znepokojeni. Ruský útok na náš způsob života, který jsme tak dlouho považovali za samozřejmý, vzal lidem pocit stability a bezpečí a důvěru v budoucnost.

Očekávají od nás, že jim ukážeme východisko, které jim vrátí ztracený klid. Musíme odpovědět rázně, jednotně a přiměřeně. Je na čase, abychom se místo malých krůčků odhodlali k mílovým krokům. To je jediná cesta ven. Pouze tak lze reagovat na spirálovitě rostoucí ceny elektřiny, klesající dodávky plynu, stoupající inflaci, která zatím nedosáhla vrcholu, nebo na nelegitimní, neoprávněnou a brutální invazi Ruska na svrchovanou Ukrajinu.

Pandemie nám ukázala naše slabiny ve zdravotnictví a ruská invaze naši křehkou bezpečnost a nedostatky v obraně. Rusko odhalilo a zneužilo slabiny naší politiky v otázkách energetiky. Naše populace navíc stárne a globální dodavatelské řetězce jsou pod tlakem.

Musíme být skutečně jednotní – měřítkem by pro nás neměl být nejnižší společný jmenovatel. Musíme postupovat rychleji a proniknout více do hloubky.

V energetice jsme na tom lépe než před několika měsíci. Nicméně nás stále ohrožuje relativní nedostatek plynu v kombinaci s nepružnou poptávkou a s taktikou Ruska, které nás vydírá dodávkami plynu. Když se ukázalo, že Evropa má nedostatečné dodávky a skladovací kapacity, vyvolalo to paniku na trzích a kolísání cen.

Tyto nedostatky musíme vyřešit. Chceme-li být v budoucnu odolní, potřebujeme společná opatření, solidární zajišťování dodávek plynu a důvěryhodný jednotný trh s energií.

Komise předložila celou řadu návrhů na řešení urgentních problémů. Od zdanění neočekávaných zisků přes snížení poptávky po plynu až po stanovení nového referenčního ukazatele pro ceny zkapalněného zemního plynu. Evropský parlament tato opatření uvítal. Současně má však pocit, že nebudou stačit. Nebudou stačit evropským podnikům, které nyní čelí nezvladatelným provozním nákladům, ani rodinám, které už nemají peníze na placení účtů.

Musíme uvažovat v dlouhodobějším horizontu. Musíme vytvořit důvěryhodnou vizi pro budoucí trh s energií. Potřebujeme společný mechanismus pro nákup zemního plynu. To je jediný způsob, jak najít společné východisko a jak zabránit vzájemnému soutěžení v době, kdy je to nanejvýš důležité. Musíme se opět zamyslet nad možností oddělit ceny elektřiny od cen plynu, což by bylo výjimečné a dočasné opatření.

Doba se mění a nutí nás dělat věci jinak. Musíme být připraveni. Není to snadné, protože každý z nás čelí tlakům a různým problémům na domácí půdě. Řešení by však nemělo spočívat v jednání na vlastní pěst. V sázce je příliš mnoho. Musíme postupovat společně a být skutečně solidární. Zářným příkladem úspěšné spolupráce je nový „koridor zelené energie“, který spojuje Portugalsko, Španělsko a Francii, o němž dnes informovala média.

Parlament je stále připraven plnit svou úlohu. Umí jednat rychle, jak ukázal již letos v případě návrhu na změny ve skladování plynu a jak ukáže i při přijímání plánu REPowerEU. Chápeme rozsah problému. Jsme připraveni. Evropský parlament je odhodlán pracovat na dlouhodobé revizi našeho trhu s energií a dosáhnout kýžených výsledků.

Evropský parlament je váš partner a spojenec. Směřujeme ke stejným cílům. Sloužíme stejným občanům. Poslanci Evropského parlamentu tlumočí výsledky našich jednání občanům ve svých zemích. Mohou lidem vysvětlit, co děláme a

proč je to nutné. To je zcela zásadní, chceme-li se zachovat jednotu a bojovat proti ruskému narativu a ruským dezinformacím, které nás mají destabilizovat a rozeštvát.

Bereme vážně obavy rodin a podniků. Přijímání rychlých a naléhavých řešení ale neznamená, že budeme obcházet řádné legislativní postupy. Evropský parlament dodává návrhům, které schvaluje, evropskou demokratickou legitimitu. Měl by být proto plně zapojen do projednávání nových návrhů. Pro občany je to důležité.

Můžeme dostat své náklady pod kontrolu. Můžeme toho dokonce dosáhnout, aniž bychom se vzdali svých dlouhodobých klimatických cílů, avšak pouze pokud budeme postupovat společně.

Rostoucí ceny energií samozřejmě rozdmýchávají inflaci, která snižuje čisté příjmy domácností a podniků. Následně budou pod tlakem naše banky a s nimi finanční sektor a dražší hypotéky budou ovlivňovat náš trh s bydlením. Dvojciferná inflace a rychle rostoucí úrokové sazby působí jak ničivé tsunami. Nemovitosti a mzdy občanů, stejně jako státní rozpočty tak ztrácejí na hodnotě.

Naše hospodářství se po pandemii zotavilo díky unijnímu rámci pro správu ekonomických záležitostí a nástroji na podporu oživení. Nyní musíme vytvořit vhodné podmínky pro podporu soukromých investic, aby začalo stabilně růst.

Všechna opatření stojí peníze. Během pandemie jsme se zadlužili a tento dluh bude muset být splácen z vlastních zdrojů Unie, které však – jak zde všichni víme – k jeho umoření nestačí. Splácení úroků a vyšší schodek vyžadují, aby naše ekonomiky rostly. Je to jediné možné řešení. Tímto se dostávám zpět k energetice – máme-li podpořit obnovení stabilního hospodářského růstu v celé Evropě, musíme snížit ceny energií. Takto můžeme zmírnit sociální a hospodářské dopady současných krizí a soustředit se na ty nejpotřebnější.

Naše hospodářství potřebuje injekci, a to nejen v zájmu prosperity, ale i bezpečnosti.

Musíme proto znovu přezkoumat rozpočet EU. Víceletý finanční rámec se již několikrát dostal pod tlak. Nemá dostatek zdrojů, ani není dost pružný k tomu, aby mohl reagovat na krize nebo financovat nové priority. Proto je nutné ho přizpůsobit aktuálním nárokům. Řešení hledaná mimo rozpočet, nebo jednoduše přezkum rozpočtu nedá lidem odpovědi, které od nás očekávají.

Znám realitu a vím, že politici nejsou ochotni toto téma otevřít. Víceletý finanční rámec ale musí obstát i v budoucnosti, čehož lze docílit jediné tak, že bude svou podstatou flexibilní. Tam, kde je to nutné, je třeba zvýšit adekvátně stropy na financování nových potřeb a priorit.

Snažíme se najít peníze na humanitární pomoc Ukrajině, na světovou potravinovou krizi, přírodní katastrofy a ambiciózní cíle, které jsme si vytkli pro energetiku, obranu a strategickou nezávislost. A to jsem nezmínila stovky miliard eur, které si vyžádá obnova Ukrajiny.

Místo toho, abychom z našich omezených rozpočtových prostředků financovali tyto priority, musíme z nich splácet dluh nástroje na podporu oživení, protože jsme se nedohodli na nových vlastních zdrojích a rostoucí úroky nás stojí mnohem více, než jsme předpokládali. V roce 2023 půjde o 450 milionů eur navíc, což se stále obtížněji vysvětluje.

Ve splácení dluhu musíme pokračovat, nemáme jinou možnost. Pokud úroky zůstanou vysoké, splátky zcela pohltnou rozpočtové prostředky, které byly vyhrazeny na překonání krize, a začnou ukrajovat i z přidělů na programy EU.

Nezapomínejme, že krizi nepřekonáme bez zvýšení pomoci Ukrajině, protože se jedná o dvě strany téže mince. Tyto problémy zhoršuje agresivní a rozpínavé chování Ruska, pro něž však v moderní společnosti není místo.

Vlna plošných útoků Ruska na ukrajinská města a civilní infrastruktury je šokující a musíme na ni reagovat rozhodně. Mimo jiné:

- zpřísněním sankcí,

- větší vojenskou podporou, zejména dodávkami systémů protivzdušné obrany, tanků a těžké vojenské techniky a
- důraznějším potrestáním válečných zločinů páchaných na Ukrajině.

Tyto kroky jsou důležité, chceme-li dosáhnout míru. A my musíme usilovat o nastolení skutečného a stabilního míru. Mnoho národů, které zastupujete, zakusilo okupaci, a to často z první ruky. Musíme se z pohnuté evropské historie poučit a pochopit, s kým máme tu čest. Naším cílem je mír. Skutečný mír však zavládne až poté, co bude učiněno zadost spravedlnosti – válečné zločiny, jejich pachatele a reparace je nutné řešit soudně.

Musíme být připraveni jít ještě dál. Dobře vím, že sankce mají mnoho kritiků, avšak jsou nezbytné a fungují, a musí být ještě zpřísněny. Například je musíme rozšířit i na Lukašenku a jeho běloruské pomocníky.

Budoucnost Evropy závisí na tom, jak rychle se dokáže adaptovat a zda bude vystupovat silně a jednotně. Musíme si uvědomit, že jakákoli známka nesouladu bude využita proti nám.

Brutální, nezákonná a neospraveditelná invaze Ruska na Ukrajinu nás upozornila na to, že se musíme přizpůsobit okolnostem a že obrana a bezpečnost musí patřit mezi naše priority, abychom dokázali odrazet hybridní útoky. Rusko v zimě nevyhnutelně přitvrdí, a proto si musíme uvědomit, že součástí Evropy je i 43milionový národ, který na nás spoléhá. Musíme být připraveni mu podat pomocnou ruku.

Skutečnost je taková, že naše obrana závisí na Ukrajině a na pomoci, kterou jí poskytneme: systémy protivzdušné obrany, tanky, finanční pomoc a politickou podporu.

Na závěr bych ráda připomněla Moldavsko, nejchudší evropskou zemi, na niž tvrdě dolehly důsledky ruské války na Ukrajině, ať hospodářsky, humanitárně, politicky nebo v energetice. Moldavsko potřebuje naši pozornost a pomoc.

Vím, kolik úsilí jste již vynaložili politicky, finančně i vojensky a vím, že nežádám málo, když apeluji k rychlejšímu přijímání dalších opatření. Většina zásadních kroků nebývá snadná, ale vyžadují to naléhavé okolnosti. Je na nás, abychom jednali, a jsem pevně přesvědčená o tom, že společně to dokážeme.